

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	388
Land:	Iran
Kilde:	Dansk Flygtningehjælp
Titel:	Iran. Baggrundsnotat.
Udgivet:	1. november 2009
Optaget på baggrundsmaterialet:	3. december 2009

IRAN

Senest opdateret: November 2009 af Line Bøgsted

- 1 Baggrund
- 2 Den seneste politiske og militære udvikling
- 3 Menneskerettighedssituationen
 - 3.1 Generelt
 - 3.2 Myndighedsudøvelse - Sikkerhedsapparatet
 - 3.2.1 Revolutionsgardisterne – Pasdaran
 - 3.2.2 Basij
 - 3.2.3 Ansar-e Hezbollah
 - 3.3 Retssystemet
 - 3.4 Tortur
 - 3.5 Dødsstraf
 - 3.6 Religiøse mindretal
 - 3.6.1 Jøder
 - 3.6.2 Kristne
 - 3.6.3 Zoroaster
 - 3.6.4 Baha'i
 - 3.6.5 Sufier
 - 3.6.6 Konvertitter
 - 3.7 Etniske minoriteter
 - 3.7.1 Azerier
 - 3.7.2 Kurdere
 - 3.7.3 Arabere
 - 3.7.4 Baluchier
 - 3.8 Ytrings- og pressefrihed
 - 3.9 Menneskerettighedsforkæmpere
 - 3.10 Kvinder

- 3.11 Æresdrab
- 3.12 Utroskab
- 3.13 Homoseksuelle
- 3.14 Politisk opposition
 - 3.14.1 Mojahedin-e Khalq Organisation – MEK/MKO
 - 3.14.2 Kurdish Democratic Party of Iran (KDPI)
 - 3.14.3 Komala
 - 3.14.4 Kurdistan Independent Life Party (PJAK)
 - 3.14.5 Studenterdemonstrationer
- 4 Dansk asylpraksis
 - 4.1 Politisk aktivitet
 - 4.4 Udsendelse af afviste asylsøgere
- 5 Vigtigste kilder

1 Baggrund

Iran ligger i det sydvestlige Asien og er omgivet af nabolandene Irak, Tyrkiet, Armenien, Aserbajdsjan, Turkmenistan, Afghanistan og Pakistan. Landet er ca. 1,6 millioner km² stort og har en befolkning på ca. 70,5 millioner.

Den iranske islamiske republik blev oprettet i 1979, efter at Iran havde været et monarki under ledelse af en shah. Efter en langvarig periode med stabilitet blev den økonomiske situation i 1977 forværret, og oppositionen mod shahen begyndte at vokse betydeligt. Oppositionen bestod blandt andet af venstreorienterede, liberale og islamiske aktivister, og de stærkeste viste sig snart at være støtter til Ayatollah Ruhollah Khomeini, som på daværende tidspunkt var i eksil i Paris. Efter en periode med strejker og demonstrationer blev shahen tvunget til at forlade landet i januar 1979, og Khomeini kom til landet umiddelbart efter. Landet blev efterfølgende erklæret for en islamisk stat.

Khomeini blev udnævnt til faghih, religiøs overhoved, og Ali Khamenei blev valgt til præsident i oktober 1979. Efter Khomeinis død i 1989 blev Khamenei udnævnt til faghih.

Fra 1997 til 2005 var Mohammed Khatami præsident. Khatami blev hovedsageligt valgt af unge, kvinder og middelklassen på et reformprogram om etablering af politiske partier, indførelse af retsstatsprincipper og en socialt orienteret politik.

Iran har gennem de seneste år været præget af kamp mellem de reformvenlige kræfter og de religiøse konservative. Reformisterne havde indtil parlamentsvalget i februar 2004 flertal i parlamentet, mens de konservative hele tiden har kontrolleret magtapparatet gennem Guardian Council¹, der overvåger al lovgivnings overensstemmelse med islamiske og

¹ Guardian Council (Vogternes Råd) er det øverste lovgivningsmæssige organ i Iran. Der er ikke valg til rådet, som består af seks konservative teologer, udpeget af Irans "Øverste Leder" og seks jurister, udpeget af retsvæsenet og godkendt af parlamentet. Rådet har bl.a. beføjelse til at nedlægge veto mod ethvert lovforslag, som det anser for at være uforeneligt med forfatningen og islamisk lov, og skal godkende kandidater til parlamentsvalget.

forfatningsmæssige principper. Resultatet har været, at de reformer, som Khatami lovede, kun i begrænset omfang er blevet gennemført. Dette har medført stor frustration og modløshed i befolkningen. I forbindelse med parlamentsvalget nedlagde Guardian Council forbud mod et betydeligt antal af de reformvenlige kandidater, og resultatet af valget blev en stor sejr til de konservative.

I juni 2005 blev den ekstremt konservative Mahmoud Ahmadinejad valgt som Khatamis efterfølger. Ahmadinejad, der har en fortid som borgmester i Teheran, kommer fra en dybt religiøs arbejderfamilie. Hans tilhængere er at finde blandt landbefolkningen, den fattige bybefolkning og de religiøse konservative. Hvor de reform-orienterede kandidater fokuserede på menneskerettigheder, demokrati og social liberalisering koncentrerede Ahmadinejads valgkamp sig først og fremmest om bekæmpelse af fattigdom, arbejdsløshed og korruption. I et land præget af stor arbejdsløshed og inflation blev han fremstillet og af mange opfattet som en folkets mand, der forstod sig på iranernes hverdagsproblemer.

I marts 2008 blev der afholdt valg til parlamentet, hvor de konservative fik 69 procent af de 290 pladser i parlamentet. Mange reformvenlige kandidater fik ikke lov at stille op til valget, og stemmeprocenten ved anden runde af valget var nede på 25.

2 Den seneste politiske og militære udvikling

Den 12. juni 2009 blev der igen afholdt valg i Iran. Den mest fremtrædende modkandidat til den siddende præsident Mahmoud Ahmadinejad var oppositionslederen Mir-Hossein Mousavi (som var premierminister i Iran fra 1981-1989) fra Det Islamiske Republikanske Parti.

Ifølge det officielle valgresultat opnåede Mahmoud Ahmadinejad 62,6 % af stemmerne, mens Mir-Hossein Mousavi fik 33,8 %. Umiddelbart efter offentliggørelsen af dette resultat startede en spontan folkelig reaktion i Teheran mod det, som af nogle opfattedes som et manipuleret og fejlagtigt valgresultat. Dette førte til massive demonstrationer i ugerne efter valget med støtte fra den tabende kandidat Mir-Hossein Mousavi og til dels fra den tidligere præsident Mohammed Khatami, som satte spørgsmålstegn ved valgets legitimitet.

Vogternes Råd, som endeligt skal godkende et valg, afviste alle officielle protester, da der ikke kunne fremlægges egentligt bevis for valgsvindel, og de udråbte Mahmoud Ahmadinejad som valgets vinder.

I anledning af 30-års-dagen for besættelsen af USA's ambassade i Teheran d. 4. november 1979, hvor 53 amerikanere blev holdt som gidsler i 444 dage og førte til den islamiske revolution, blev der igen gennemført demonstrationer mod præsident Mahmoud Ahmadinejad.

3 Menneskerettighedssituationen

3.1 Generelt

Menneskerettighedssituationen er meget kritisabel og forværres ifølge flere rapporter betragteligt år for år. Mange kilder peger på en markant forværring, siden de konservative med Ahmadinejad i spidsen kom til magten i 2005. Denne forværring afspejles bl.a. i det

stigende antal henrettelser. Menneskerettighedsovertrædelserne omfatter blandt andet udenretlige og vilkårlige henrettelser, anvendelse af tortur, vilkårlige arrestationer, svære fængselsvilkår, manglende retsbeskyttelse, unfair rettergang, forfølgelse af politiske dissidenter og menneskerettighedsforkæmpere, diskrimination af kvinder og religiøse og etniske mindretal samt restriktioner i blandt andet forsamlings-, ytrings-, bevægelses- og religionsfriheden.

I forbindelse med de folkelige demonstrationer i kølvandet på præsidentvalget i juni 2009 slog myndighederne hårdt ned på demonstranterne. Der rapporteredes om op til 150 dræbte demonstranter og mere end 1000 arresterede. Det officielle dødstal har varieret mellem 7 og 30. De iranske myndigheder forbød journalister at rapportere fra demonstrationerne og flere internationale medier kunne konstatere, at deres hjemmesider var blevet blokeret, ligesom de iranske myndigheder krævede, at journalister skulle have en særlig tilladelse til at dække historier om valget. Flere menneskeretsorganisationer rapporterede om anholdelser af personer, der havde brugt de sociale netværkssteder facebook og twitter til at beskrive begivenhederne under demonstrationerne.

Særlig international opmærksomhed fik drabet på den unge kvinde Neda Agha Soltan, der blev skudt ned d. 20. juni 2009 under en af demonstrationerne mod valgresultatet. Drabet blev filmet med mobiltelefon og efterfølgende distribueret over internettet, hvilket førte til en intensiveret international kritik af de iranske myndigheders håndtering af demonstrationerne.

I august 2009 indledtes retssagerne mod de første omkring 100 demonstranter anklaget for medvirken til uroligheder, hærværk mod offentlig ejendom og tilhørsforhold til anti-revolutionære grupper. Retssagerne gennemføres som "masseretssager" af flere runder. Menneskerettighedsorganisationer anklager myndighederne for at bruge deltagelse i demonstrationerne som påskud for også at retsforfølge politiske modstandere og journalister, som ikke har deltaget i demonstrationer. Ifølge organisationen "Reporters without Borders" og "Komitéen til at beskytte journalister" blev omkring 30 - 70 journalister arresteret i tiden efter præsidentvalget og ligeså mange følte sig tvunget til at flygte ud af landet.

Ifølge nyhedsbureauer blev 3 personer d. 9. oktober 2009 dømt til døden for at have deltaget i demonstrationerne og have haft kontakt til oppositionsgrupper i eksil.

3.2 Myndighedsudøvelse - Sikkerhedsapparatet

Mange menneskerettighedskrænkelser begås af såkaldte "parallelle institutioner" som for eksempel paramilitære grupper og civilklædte efterretningsagenter. Efterretningstjenesterne driver ulovlige hemmelige fængsler og afhøringscentre.

Ahmadinejads nyvalgte regering er domineret af tidligere medlemmer af sikkerheds- og efterretningstjenesterne, hvoraf nogle angiveligt har været involveret i nogle af de mest alvorlige menneskerettighedskrænkelser i Iran siden revolutionen i 1979. Der er ingen mekanisme til overvågning af menneskerettighedskrænkelser foretaget af regeringsmyndigheder. På trods af utallige vidnesbyrd fra tidligere fængslede og tilbageholdte og omfattende beviser, som eksempelvis implicerer Statsanklageren i Teheran i nogle af de

værste sager vedrørende menneskerettighedskrænkelser, er han hidtil ikke blevet holdt ansvarlig for sin rolle heri.

Ansvar for den interne sikkerhed i Iran er delt mellem forskellige ministerier og organisationer. De organer, som oftest nævnes i asylansøgninger, skal her fremhæves.

3.2.1 Revolutionsgardisterne – Pasdaran

Revolutionsgardisterne er hovedansvarlige for Irans interne sikkerhed. Revolutionsgardisterne står ikke tilbage for at komme med politiske udtalelser, således har lederen flere gange advaret reformisterne mod deres bestræbelser.

3.2.2 Basij

Basij er en paramilitær frivillig styrke under revolutionsgardisternes kontrol. Basij består af frivillige mænd (og få kvinder), der bl.a. overvåger, at befolkningen overholder de islamiske regelsæt. Bl.a. kontrollerer Basij, at kvinder overholder dress-koden, ikke bruger make up eller færdes offentligt i mandligt selskab, der ikke er tæt familie eller ægtefælle. Basij er også med til at forhindre og opløse demonstrationer.

3.2.3 Ansar-e Hezbollah

Ansar-e Hezbollah (partisaner af guds parti) består af religiøse personer, der ser sig selv som bevarere af islam. De har været ansvarlige for at chikanere kritikere, har ødelagt boghandlere og afbrudt møder. Gruppen skal ses som de konservatives forlængede arm.

3.3 Retssystemet

Retssystemet er ikke uafhængigt af myndighederne og er under religiøs indflydelse. Retssystemet anvendes som en bremse for reformer og friheder.

Der findes flere forskellige domstole inden for det iranske retssystem, og ingen af dem lever på nogen måde op til internationale minimumsstandarde. Særligt er Revolutionsdomstolene kendt for manglende overholdelse af internationale standarder. Revolutionsdomstolene behandler blandt andet sager om politiske forbrydelser, national sikkerhed og narkokriminalitet. Arrestation af politiske opponenter eller medlemmer af minoriteter sker ofte uden retskendelse eller uden, at der rejses sigtelse. Stik imod lovgivningen foregår retssager ofte for lukkede døre, uden at den sigtede får adgang til en advokat. Der rapporteres om hemmelige og summariske retssager samt hemmelige fængsler, der ligger uden for National Prison Office's (NPOs) kontrol. Her trues og tortureres politiske fanger ustraffet af ikke-statskontrollerede, såkaldte "parallelle", efterretningstjenester.

Sharia har altid forrang for anden lovgivning, uanset hvad sagen drejer sig om. Såfremt den vedtagne lovgivning ikke foreskriver, hvordan et givent spørgsmål skal vurderes, skal dommerne gøre brug af "egen viden" i forhold til lovfortolkning, bevisvurdering og strafudmåling. Dommerens "egen viden" betyder kort sagt, at dommeren er sikker på, at en forbrydelse er blevet begået. Der stilles ikke andre krav end dommerens "vished". Denne

udstrakte selvstændighed i skønsudøvelsen medfører stor uforudsigelighed og udgør et væsentligt retssikkerhedsproblem.

Den iranske straffelov baserer sig på en bestemt fortolkning af sharia-lovgivningen og foreskriver piskeslag, stening, amputation og dødsstraf for en lang række sociale og politiske lovovertrædelser. Såfremt en person idømmes forskellige straffe, skal effektueringen heraf foregå således, at det er muligt at udføre alle de idømte straffe. Således vil en person idømt piskeslag og dødsstraf ved stening først skulle piskes og derefter stenes.

3.4 Tortur

Uagtet at tortur i henhold til forfatningen er forbudt, findes et stort antal rapporter om, at tortur udøves af sikkerhedsmyndighederne og fængselspersonale over for anholdte og fængslede personer. Blandt andet er det kendt, at der i Evin fængslet i Teheran anvendes tortur mod politiske modstandere og langvarig isolationsfængsling er også hyppigt forekommende.

3.5 Dødsstraf

Der er i Iran dødsstraf for bl.a. mord, narkotikakriminalitet, røveri, utroskab, homoseksualitet, og samleje mellem en ikke-muslimsk mand og en muslimsk kvinde. Dødsstraf bliver regelmæssigt eksekveret. Angiveligt er en del af dem, der henrettes for f.eks. narkokriminalitet, reelt politiske dissidenter.

I 2002 udstedte retssystemet et midlertidigt forbud mod stening ved dom. Dog var der modsatrettede synspunkter blandt de højtstående religiøse, hvor mange udelukkede alternativer til stening for bestemte forbrydelser. I følge Amnesty International fortsætter de iranske domstole med at idømme dødsstraf ved stening. I 2006 blev to personer stenet til døde, og i 2007 blev en person rapporteret stenet til døde.

Den 13. januar 2009 bekræftede en talsmand for det iranske retsvæsen på foranledning af et brev fra fire FN rapportører, at 11 personer i 2008 var blevet stenet pga utroskab.

Iran anvender også dødsstraf over for mindreårige til trods for, at lederen af Irans retsvæsen, Ayatollah Mahmoud Shahroudi, i 2003 udstedte et forbud mod at dømme mindreårige til døden. Ifølge Amnesty International er mindst syv personer, der var mindreårige på gerningstidspunktet, henrettet i 2007 og otte mindreårige i 2008. I 2009 er der indtil nu rapporter om tre henrettede mindreårige.

Ifølge Amnesty International har de iranske myndigheder i alt henrettet 41 mindreårige i perioden 1990 til 2009, hvilket er mere end halvdelen af alle henrettelser af mindreårige på verdensplan.

Amnesty International registrerede en markant stigning i antallet af henrettelser fra 2006-2008. Tallet steg fra 177 henrettelser i 2006 til 346 i 2008. I 2009 har Iran ifølge et fransk nyhedsbureau ved starten af august 2009 henrettet 219 personer, hvoraf 24 personer blev kollektivt henrettet d. 30. juli 2009. 19 af de henrettede er etniske baluchiere, der blev dømt for at støtte terrorist grupper.

Ifølge Europa-Parlamentets beslutning om Iran af 22. oktober 2009 er antallet af henrettelser firedoblet, siden Ahmadinejad kom til magten i 2005.

3.6 Religiøse mindretal

US State Department rapporterede i oktober 2009, at religionsfriheden det forgangne år var blevet yderligere begrænset i Iran, specielt for Baha'ier, sufi-muslimer, evangelister og jøder.

98 % af den iranske befolkning er muslimer, heraf er ca. 89 % shia-muslimer og 9 % sunni-muslimer.

Ifølge den iranske forfatning er islam den officielle statsreligion, og de eneste andre anerkendte trossamfund er jøder, kristne og zoroaster. Medlemmer af disse trossamfund er garanteret pladser i parlamentet. Anerkendelsen betyder endvidere, at disse trossamfund har kunnet oprette deres egne skoler og organisationer. Lederne af skolerne skal imidlertid være muslimer.

Muslimske mænd kan indgå ægteskab med ikke-muslimske kvinder, hvorimod et ægteskab mellem en muslimsk kvinde og en ikke-muslimsk mand ikke anerkendes.

Medlemmer af religiøse mindretal oplever statslig sanktioneret diskrimination på en række områder blandt andet med hensyn til adgang til uddannelse, bolig og beskæftigelse, ligesom vilkårlige overgreb på religiøse minoriteter, chikane, konfiskation af ejendom samt længerevarende tilbageholdelser uden rettergang forekommer.

I 2009 har der været gennemført negative kampagner mod religiøse mindretal i de statskontrollerede medier, hvilket har ført til en intensiveret atmosfære mod især Baha'ier, kristne og jøder.

I retssystemet diskrimineres ligeledes mod de religiøse mindretal, således at ikke-muslimer modtager lavere erstatninger og hårdere straffe. Guardian Council har godkendt et forslag om regulering af blodpenge, således at størrelsen på beløbet af blodpenge betalt af gerningsmanden for drab eller overgreb på en ikke-muslim nu skulle være det samme, som hvis ofret er en muslim. Ændringen vedrører dog hverken medlemmer af Baha'i-samfundet eller kvinder. (Der blev i maj 2008 vedtaget en lov, der sidestiller kvindelige ofre med mandlige i forhold til udbetaling af blodpenge – forslaget afventer godkendelse af Vogternes Råd). Fælles for de anerkendte minoritetsreligioner er endvidere, at det er forbudt at missionere og forsøge at hverve muslimer som medlemmer.

3.6.1 Jøder

Der lever mellem 20.000-25.000 jøder i Iran. Jøderne lider under myndighedernes anti-israelske holdning og de radikale muslimers forestilling om, at jøder naturligt støtter zionismen og staten Israel.

Jøder kan få udstedt pas og tilladelse til at rejse udenlands. Ifølge US State Department er jøder omfattet af det generelle forbud mod at rejse til Israel, men dette forbud bliver ikke håndhævet.

Jøder bliver som andre religiøse minoriteter diskrimineret i relation til for eksempel ansættelser og arbejde. Det er dog generelt tilladt religiøse minoriteter at arbejde med mad eller eje egen madforretning. Imidlertid vil de fleste muslimer ikke spise mad, der er tilberedt af jøder, hvilket i praksis betyder, at dette heller ikke er en levevej.

Irans præsident Mahmoud Ahmadinejad har flere gange offentligt benægtet Holocaust og kaldt det for opspind for at styrke zionisternes og Israels magt.

3.6.2 Kristne

Den kristne befolkning i Iran udgør ca. 300.000 personer, hvoraf størstedelen er af armensk oprindelse. Der er ifølge rapporter ca. 10.000-20.000 assyriske kristne. Herudover er der protestantiske trossamfund, herunder evangeliske kirker. Der er mellem 5.000 og 10.000 mandæere (der af myndighederne, men ikke af sig selv, betragtes som kristne). Myndighederne har vist sig meget tolerante over for den armenske kirke, da der prædikes på armensk, og den derfor ikke bliver anset som missionerende over for muslimer. Derimod har de evangeliske kristne gennem de senere år været fulgt tæt af myndighederne, fordi der her prædikes og undervises på farsi og prædikenen derfor kan forstås af muslimske iranere og dermed opfattes som missionering. Myndighedernes reaktion har været lukning af kirker samt arrestationer af specielt konvertitter. Der har også fundet arrestationer sted i 2008 og 2009 af kristne, der ikke har deltaget i aktiviteter, der kunne opfattes som missionering. Myndighederne har i disse tilfælde ofte brugt begrundelser for arrestationen som "aktiviteter mod national sikkerhed og lignende". Der har tillige i stigende grad været tale om chikane for eksempel i form af registrering af kirkegængere uden for kirker og krav om forevisning af identifikationspapirer.

3.6.3 Zoroaster

Ifølge officielle tal er der ca. 30.000 – 35.000 zoroaster i Iran, men ifølge zoroastiske grupper er der 60.000. Zoroaster accepterer traditionelt ikke konvertering og missionerer derfor ikke. Zoroaster taler deres eget sprog gabri. Bortset fra en enkelt Reuter rapport er der, ifølge UK Home Office, ikke rapporteret om myndighedschikane mod zoroaster i de seneste år. Dog rapporterer US State Department i september 2006, at zoroasterne har været forhindret i at sammenkalde til et Spiritual Assembly af frygt for, at myndighederne tager modforholdsregler. Ligeledes rapporteres om diskrimination i relation til arbejde og uddannelse.

3.6.4 Baha'i

Baha'i-samfundet startede som en reformistisk del af shia-islam i 1800-tallet. Trossamfundet er forbudt i Iran og betragtes som en politisk, kontrarevolutionær sekt. Medlemmer af samfundet, som er den største ikke-islamiske minoritet med ca. 300.000-350.000 medlemmer, opfattes som apostater (frafaldne) og har ikke samme civile rettigheder i samfundet som andre borgere. Først i februar 2000, hvor det blev muligt at registrere ægteskaber uden at skulle

oplyse sin religion, blev det muligt for medlemmer af baha'i-samfundet at få anerkendt deres ægteskaber. De har generelt ikke mulighed for at få udstedt hverken identifikationspapirer eller pas. Selv om det i det seneste par år skulle være blevet lettere at få pas, oplever nogle medlemmer, at deres pas konfiskeres, når de forsøger at udrejse af Iran.

Ifølge det iranske justitsministerium er det kun tilladt medlemmer af baha'i-samfundet at indmelde sig i skoler, hvis de ikke identificerer sig som medlemmer af baha'i-samfundet. Der er rapporter om forsøg på at konvertere baha'iers børn til islam. I 2006 blev regeringens forbud mod at lade medlemmer af baha'i samfundet indmelde sig på landets universiteter midlertidigt suspenderet, og 200 baha'i-studenter fik lov til at indmelde sig på universitetet uden at skulle erklære, at de var muslimer. Da deres religiøse baggrund kom frem, blev de fleste af de 200 baha'i-studenter dog bortvist fra universitetet, og det blev igen i 2008 forbudt medlemmer af baha'i-samfundet at studere ved et universitet.

Medlemmer af baha'i-samfundet er udelukket fra alle offentlige lederposter og ansættelse i militæret, ligesom de ikke har adgang til at oppebære pension. Den iranske regering har gennemført kampanjer mod baha'ier via de statslige medier, primært med det budskab, at baha'ierne vil omstyrte den islamiske stat og gennemføre zionisme, hvilket har intensiveret den negative generelle holdning mod baha'i-samfundet.

Medlemmer af baha'i-samfundet udsættes for vilkårlige og systematiske menneskerettighedskrænkelser. Ifølge loven er baha'i blod "mobah", hvilket betyder, at det kan flyde uden straf. Der findes løbende rapporter om dødsdomme og tilfældige arrestationer af medlemmerne. Ifølge US State Department er mindst 20 – 30 baha'ier ved udgangen af juni 2009 tilbageholdt af myndighederne pga. deres religion. Tilbageholdte medlemmer løslades som regel hurtigt, dog oftest kun efter betaling af store bøder eller kaution. Imidlertid droppes anklagerne for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om statsfjendtlige aktiviteter eller spredning af falske påstande kun sjældent, og folk lever under konstant frygt for at blive arresteret igen. I marts og maj 2008 blev syv baha'ier arresteret og tiltalt for landsskadelig propaganda, spionage m.v. I maj 2009 fik de en ekstra tiltale for *mofsed fil arz* (korruption), hvilket kan medføre dødsstraf. Retssagen mod de syv er indtil videre blevet udsat.

De iranske myndigheder har løbende konfiskeret jord, der tidligere er blevet brugt af baha'ier til begravelsespladser, historiske og hellige steder, og mange af disse er blevet ryddet. Således blev mindst to begravelsespladser i januar 2009 jævnet med jorden.

3.6.5 Sufier

Sufismen er en mystisk tradition af islam, der i forskellige varianter lægger specielt stor vægt på åndelighed i trosudøvelsen. Man mener, at den stammer fra det 8. århundrede. Sufier er traditionelt meget filosofisk og internationalt orienteret. Nimatullahi Sufisme er en traditionel orden (med forskellige undergrupperinger) inden for sufismen, der udsprang i Iran i 1400-tallet. Indtil revolutionen i 1979 boede størstedelen af denne ordens medlemmer i Iran.

Der udtrykkes blandt observatører stor bekymring over den stigende chikane og undertrykkelse af deres muligheder for religionsudøvelse, der er sket i forlængelse af regeringens stigende intolerance over for sufierne. Ifølge UK Home Office rapporterer

observatører, at der er tale om et crack-down på sufierne af en karakter og størrelse, der ikke tidligere er set i den islamiske republik. Lov og praksis af betydning for sufier er ambivalent. Prominente sufi-ledere chikaneres konstant af efterretnings- og sikkerhedstjenesten. I februar 2006 blev flere end 1.000 sufier arresteret, angiveligt under brug af overdreven magtanvendelse, under en tilsyneladende fredelig demonstration i Qom i forbindelse med myndighedernes forsøg på at lukke et tilbedelsessted. De fleste blev løsladt hurtigt, men 52 blev ifølge Amnesty International idømt 1 års fængsel, piskeslag og bøder. I november 2007 kom det til sammenstød mellem sufier og myndighederne, da sufier angreb en moske, hvorfra et gejstligt medlem havde erklæret sufisme for ulovlig. Som følge af sammenstødet blev flere end 80 personer såret, og flere end 100 blev arresteret. I oktober 2008 blev mindst syv sufier arresteret i Isfahan og fem i Karaj pga deres religion og den 14. marts 2009 rapporterede en sufi repræsentant, at 41 sufier (dervisher) sad i Evin fængslet af religiøse årsager.

3.6.6 Konvertitter

Der findes ingen sikre tal for, hvor mange konvertitter, der lever i Iran. Ifølge forskellige kristne ledere i Iran er tallet ikke mere end 1.000 – 2.000.

For mænd er der dødsstraf for at konvertere fra islam til en anden religion, mens dette for kvinder straffes med livsvarigt fængsel. Hvorledes dette praktiseres er vanskeligt at få oplysninger om. I de første år efter at den islamiske republik blev oprettet, blev henrettelser eksekveret, men de senere år har myndighederne ikke i samme omfang efterstræbt konvertitter. I løbet af 2007 - 2009 er der tilsyneladende ikke anvendt dødsstraf i forbindelse med konvertering.

Dog er der ifølge Christian Solidarity Worldwide sket en forværring af forholdene for konvertitter siden 2005. Det rapporteres, at der forekommer vilkårlige tilbageholdelser og fysiske overgreb samt udenretslige henrettelser, og at konvertitter nægtes tilladelse til at forlade Iran.

I februar 2008 blev der fremsat forslag til ændring af straffeloven, således at frafald (apostasi) fra islam skal straffes med døden. Dødsstraffe for frafald eller konvertering er hidtil afsagt på baggrund af fortolkning af sharia-lov og har aldrig før været fastsat i lovgivningen. EU har givet udtryk for stærk bekymring over, at det iranske parlament nu er i færd med at behandle lovudkastet, der allerede har været igennem første behandling i parlamentet, hvor det blev vedtaget med 196 stemmer for, syv imod og to blanke stemmer. Forslaget er endnu ikke godkendt af Vogternes Råd, hvilket er en forudsætning for, at det kan træde i kraft.

De, der vælger at praktisere deres religion meget offentligt, f.eks. ved at missionere, risikerer forfølgelse. Ifølge Christian Solidarity Worldwide (CSW) er forfølgelsen af konvertitter taget til siden 2005. CSW rapporterer, at kristne af muslimsk baggrund arresteres og tilbageholdes i isolation, uden at juridiske forskrifter overholdes, samt at de under afhøringer trues med at blive anklaget for frafald (apostasi) eller landsforræderi, såfremt de ikke afsværger sig den kristne tro. Sådanne forhold kan straffes med henrettelse.

3.7 Etniske minoriteter

På trods af, at personer af enhver etnisk oprindelse ifølge den iranske forfatning har lige rettigheder, er diskrimination af etniske minoriteter hyppigt forekommende. Særligt diskrimineres over for andre sprog end farsi i uddannelsessystemet og i medierne, ligesom der sker diskrimination over for etniske og religiøse minoriteter i relation til fordeling af ressourcer, adgang til og kvalitet af boliger, vand og sanitære forhold. Ligeledes sker der uforholdsmæssig stor ekspropriation af minoriteters ejendom.

De største minoriteter er azerier og kurdere. Derudover findes et antal arabere, baluchis, lur og turkmenere.

3.7.1 Azerier

Azerbadjanere i Iran kaldes azerier og udgør den største minoritet i landet med ca. 17 millioner medlemmer. Oppositionslederen Mir-Hossein Mousavi, som tabte valget den 12. juni 2009 til Mahmoud Ahmadinejad er azeri. Azerier har deres eget sprog, som er i familie med tyrkisk. Azerier har stor bevidsthed om deres baggrund, men der er kun i meget lille omfang tale om et ønske om uafhængighed eller sammenlægning med Aserbajdsjan. Azerier er shia-muslimer og generelt velintegrerede. Ifølge US Departement of State rapport fra 2008 klager azerier over, at de udsættes for etnisk diskrimination. Adskillige azerier sidder fængslet for at have talt for kulturelle og sproglige rettigheder for azerier. Under valgkampen op til valget den 12. juni lovede Mahmoud Ahmadinejad at tillade azerierne at tale deres eget sprog i skolerne og få flere kulturelle rettigheder, men ifølge Amnesty International er der ikke megen tiltro til dette løfte i den azeriske befolkning. Ifølge Amnesty International blev hundredvis af fredeligt demonstrerende azerier anholdt i forbindelse med den internationale Modersmålsdag d. 21. februar 2008.

3.7.2 Kurdere

Ifølge Human Rights Watch er der ca. 5 millioner kurdere i Iran, mens Amnesty International anslår antallet til at være ca. 12 millioner. Kurderne i Iran bor for størstedelens vedkommende i den nordvestlige del af landet i provinsen Kurdistan. Kurdere oplever i vidt omfang diskrimination. De iranske myndigheder slår meget hårdt ned på kurdiske løsrivelsestiltag, særligt over for medlemmer af organisationerne Kurdish Democratic Party of Iran (KDPI) og Komala. Mange kurdere er dog velintegrerede i det iranske samfund.

I løbet af sommeren 2005 skød og dræbte de iranske myndigheder den kurdiske aktivist Shivan Qaderi og to andre. Under den efterfølgende demonstration med deltagelse af tusinder af kurdere skød sikkerhedsstyrkerne ind i menneskemængden, hvorved mange blev dræbt eller såret. Sikkerhedsstyrkerne foretog herefter massearrestationer og -tilbageholdelser af demonstranterne.

Ifølge Amnesty International blev Mohammad Sadiq Kabudvand, der er leder af Human Rights Organization of Kurdistan (HROK) og redaktør for en bandlyst kurdisk avis, idømt 11 års fængsel efter en retssag for lukkede døre ved Revolutionsdomstolen i Teheran. Han blev

dømt for at have "handlet mod statens sikkerhed ved at have stiftet HROK" samt "propaganda mod systemet".

De iranske myndigheder overvåger særligt de kurdiske områder i forhold til politisk materiale, hvorfor karakteren af dette de seneste år har ændret sig fra f.eks. pamfletter og brochurer til at foregå elektronisk via internettet. Ifølge fact finding rapport fra Udlændingesservice, Dansk Flygtningehjælp og Landinfo april 2009 er et stykke papir på kurdisk – uanset indholdet – nok til, at man risikerer at blive betragtet som politisk modstander til den siddende regering og dermed risikerer forfølgelse.

3.7.3 Arabere

Arabere i Iran udgør mellem 2 og 4 millioner. De bor i det sydvestlige Iran, hovedsageligt i den krigshærgede og minerede Khuzestan provins, der grænser op til Irak. Til trods for diskrimination og undertrykkelse i Iran støttede den arabiske befolkning i Khuzestan Iran i krigen mod Irak.

Over en årrække er 200.000-250.000 arabere rapporteret tvangsforflyttet fra deres landsbyer uden passende kompensation på grund af store udviklingsprojekter i Khuzestan. I april 2005 forårsagede rygter om de iranske myndigheders planer om at tvangsflytte landets arabiske befolkning store demonstrationer, hvor mindst 54 personer blev dræbt, da myndighederne greb ind. Hundredvis blev arresteret og flere rapporteret tortureret.

Amnesty International rapporterer, at hundredvis af arabere er blevet arresteret siden valget af Ahmadinejad og mange frygtes tortureret eller mishandlet. Fængslerne i Khuzestan er overfyldte på grund af de mange fængslinger. Børn ned til 12 år rapporteres fængslet sammen med voksne. Kvinder, med eller uden børn, herunder gravide, rapporteres ligeledes tilbageholdt i længere perioder uden adgang til retshjælp eller rettergang.

Bombeeksplosioner i henholdsvis juni og oktober 2005, eksplosioner ved olieanlæg i september og oktober 2005 og yderligere bombninger i januar 2006 blev ligeledes efterfulgt af massearrestationer, rapporter om tortur og henrettelser. Som følge af bombningerne er mindst 11 personer blevet henrettet på grundlag af hemmelige og unfair rettergange og mindst 17 personer afventer henrettelse.

Ifølge US Country Report 2008 sker der fortsat arbitrære anholdelser af arabiske aktivister og journalister samt deres familiemedlemmer.

I FN Generalsekretærens rapport om menneskerettighedssituationen i Iran fra 23. september 2009 rejses fortsat bekymring over den manglende beskyttelse af bl.a. araberne i Khuzestan.

3.7.4 Baluchier

Etniske baluchier, der udgør ca. 2 millioner, bor i den fattigste del af Iran, Sistan-Baluchistan provinsen, der ligger i den sydøstlige del af landet på grænsen til Pakistan. Baluchier er for størstedelens vedkommende sunni-muslimer og udsættes for både etnisk og religiøs funderet diskrimination.

I februar 2007 angreb en bevæbnet gruppe baluchier, der kalder sig Jondallah (Iranian People's Resistance Movement), iranske myndighedspersoner. De bombede blandt andet en bus med Revolutionsgardister, hvoraf mindst 14 blev dræbt. Mange baluchier blev anholdt i dagene efter angrebet, og ifølge Amnesty International er mindst 50 etniske baluchier blevet henrettet som følge af bombningen i februar, mange efter at have "tilstået" på tv. "Tilståelserne" er ifølge kilder muligvis et resultat af omfattende tortur. Blandt de henrettede er en 17-årig dreng, og andre som muligvis blot har været i familie med personer, der var mistænkt for at have deltaget i angrebet.

I juni 2008 tog Jondallah 15 eller 16 iranske grænsevagter som gidsler og løslod efterfølgende én mens resten blev dræbt. Der er løbende rapporteret om henrettelser af baluchier efter anklage om landsskadelig virksomhed, smugleri eller terrorisme. Således blev en baluchi menneskerettighedsforkæmper i august 2008 henrettet efter en rapporteret uretfærdig rettergang, hvor han var anklaget for at have forbindelse med Jondallah og tre personer blev hængt d. 31. maj 2009 dømt for at planlægge en bombesprængning.

3.8 Ytrings- og pressefrihed

Der er i princippet ytrings- og pressefrihed i Iran, medmindre udøvelsen af disse rettigheder er i modstrid med islamiske principper eller folkelige rettigheder. Det sidste betyder i praksis, at friheden er pålagt restriktioner af myndighederne. Generelt er pressefriheden ifølge flere kilder blevet stadigt forværret de senere år.

Den forsigtigt begyndende liberalisering af det iranske samfund skabte i slutningen af 90'erne en øget samfundsdebat i medierne. I begyndelsen af Khatamis præsidentperiode i 1997 blev restriktionerne over for pressen lempet, men siden Ahmadinejad kom til magten er mere end 570 publikationer blevet lukket af myndighederne ifølge en rapport fra Freedom House. Efter de omfattende demonstrationer i forbindelse med præsidentvalget d. 12. juni 2009 er myndighedernes kontrol med medierne skærpet yderligere, hvilket f.eks. i august 2009 førte til lukningen af avisen Etemad-e Melli, som var forbundet med de iranske reformister, der også stillede op til valget. Senest er den førende erhvervsavis Sarmayeh blevet lukket d. 4. november 2009, angiveligt fordi de skrev kritisk om Ahmadinejads økonomiske politik. Derudover er redaktører, skribenter, journalister og menneskerettighedsforkæmpere blevet afhørt, vilkårligt arresteret, tortureret og idømt fængselsstraffe. Dette ses som et væsentligt tilbageskridt for de reformvenlige. Målgruppen for overgrebene har været personer og medier, som har sat spørgsmålstejn ved de grundlæggende principper for den islamiske stat. Alle aviser overvåges og censureres, og Kulturministeriet skal godkende alle iranske bøger, inden de må trykkes og alle udenlandske bøger, inden de må distribueres i Iran. Reporters without Borders har beskrevet Iran som "the Middle East's biggest prison for journalists and bloggers..." og rapporterede om retsforfølgelse af mindst 50 journalister i 2007.

Udenlandsk tv via satellit udgør for et betydeligt, men ukendt, antal iranere en vigtig kilde til nyheder og information, selvom parabolantennen har været forbudt siden 1994. I juni 2006 annonceredes et crackdown som fortsætter, og ifølge flere kilder er tusindvis af paraboler siden blevet konfiskeret. Internettet er for mange iranske brugere ligeledes et vigtigt medie for formidling af emner, der ellers ikke kan diskuteres frit. Ifølge Reporters without Borders bruger

ca. 7,2 millioner iranere internettet, og der findes omkring 400.000 weblogs på farsi. Mange hjemmesider blokeres af de iranske myndigheder, og deres bagmænd chikaneres og tilbageholdes. Ifølge Amnesty International oplyste det regeringsejede Information Technology Company, at 10 millioner websites filtreres af myndighederne. I oktober 2006 udstedtes et regulativ, der begrænsede private brugeres online-hastighed til 128 kbit/sek. I november 2006 rapporteredes det, at alle websites, der havde noget med Iran at gøre, skulle registreres inden for to måneder. Det er imidlertid sværere for de iranske myndigheder at spore udenlandske weblogs, og det har tilsyneladende fået myndighederne til at overveje at lave et nationalt intranet afskåret fra omverdenen, således at alle internet-aktiviteter vil kunne overvåges.

Siden 16. juni 2009 har alle udenlandske journalister haft forbud mod at rapportere fra demonstrationer mod regeringen, ligesom visum til udenlandske journalister i høj grad er blevet afslået af de iranske myndigheder. Flere udenlandske journalister har været tilbageholdt i kortere eller længere tid efter demonstrationerne. Også en dansk journalist Niels Krogsgård blev tilbageholdt af de iranske myndigheder i forbindelse med demonstrationer i Teheran den 4. november 2009 og tilbragte 6 dage i Evin fængslet, inden han blev løsladt og kunne tage hjem til Danmark.

Ifølge Reporters without Borders var der den 7. september 2009 26 fængslede journalister, ligesom myndighederne selv har oplyst, at de har blokeret hundredtusindvis af hjemmesider.

3.9 Menneskerettighedsforkæmpere

Menneskerettighedsforkæmpere i Iran udsættes for alvorlige begrænsninger i deres arbejde. Som ovenfor nævnt er ytringsfriheden stærkt begrænset. Det samme gælder organisationsfriheden. Mange menneskerettighedsforkæmpere udsættes for chikane, angreb, arrestationer, fængsling og tortur. Senest er menneskerettighedsforkæmpere arresteret i forbindelse med demonstrationerne umiddelbart efter præsidentvalget d. 12. juni 2009 og demonstrationen på 20 års dagen for den islamiske revolution i Iran, f.eks. Hasan Asadi Zaidabadi, et fremtrædende medlem af studenterorganisationen ADVAR, der kæmper for civile og politiske rettigheder i Iran.

I august 2006 blev et ledende menneskerettighedsinstitut, Centre for the Defence of Human Rights (CDHR) bandlyst og medlemmerne truet med arrestation, hvis de fortsatte deres arbejde. Kun få tør modtage økonomisk støtte fra udlandet, og ifølge Amnesty International er der forlydender om, at den iranske indenrigsminister har lavet en liste over NGO'er, der angiveligt har modtaget finansiel støtte fra "problematic internal and external sources". Ligeledes forlyder det, ifølge Amnesty International, at indenrigsministeren forbereder tiltag, der skal begrænse disse organisationers aktiviteter.

3.10 Kvinder

Det fremgår af den iranske forfatning, at kvinder og mænd har lige rettigheder, men dele af den iranske lovgivning indeholder bestemmelser, som diskriminerer kvinder, ligesom kvinder udsættes for social diskrimination.

Diskriminationen er lovfæstet i anliggender vedrørende eksempelvis familierettigheder og ejendomsrettigheder. Det er ligeledes særdeles vanskeligt for kvinder at få retsbeskyttelse. Kvinders vidneudsagn tæller det halve af en mands, og det er derfor vanskeligt for en kvinde at føre bevis.

Udstedelse af pas til kvinder samt tilladelse til at rejse ud af Iran kræver ægtemandens tilladelse.

Kvinder har pligt til på offentlige steder at bære den særlige klædedragt hijab, have håret dækket og ansigtet fri for make-up. Tøjet må ikke afsløre kropsformer og tørklæderne ikke være farverige. Overtrædelse straffes med advarsel, bøde, op til 74 piskeslag eller tre måneders fængsel. Håndhævelsen af disse påbud har varieret over tid og forekommer i høj grad at være vilkårlig. Efter sejren ved parlamentsvalget i 2004 proklamerede de konservative, at "social korruption" ikke længere ville blive tolereret, og i juli samme år foretog det "moraliske politi" flere razziaer mod kvinder. Ifølge US State Department har myndighederne i løbet af 2007 advaret flere end 527.000 og arresteret godt 20.000 personer for "uislamisk" påklædning.

I 2008 udvidede myndighederne ifølge BBC deres kontrol af kvinders påklædning og hårstil og begyndte at lukke frisørsaloner, som angiveligt skulle have klippet kvinder "uislamisk".

På den internationale kvindedag d. 8. marts 2006 samledes ca. 1.000 kvinder i Studenterparken (Daneshjoo) for at fejre den internationale kvindedag. Forsamlingen blev imidlertid opløst af politiet, der forinden havde fotograferet deltagerne og optrådte meget voldeligt mod kvinderne og blandt andet slog og sparkede en næsten blind 70-årig kendt feministisk poet. Journalister blev tilbageholdt og deres kameraer konfiskeret. I forbindelse med retssagen for 4 af deltagerne blev der d. 4. marts 2007 afholdt fredelig demonstration foran retsbygningen, hvor 26 kvinder blev anholdt.

Vold mod kvinder i hjemmet er særdeles udbredt, og politiet er meget tilbageholdende med at involvere sig i disse sager, endsige rejse tiltale mod voldelige ægtefæller eller andre familiemedlemmer. I disse sager er det anerkendt at anvende blodpenge som kompensation, for så vidt angår kvinder dog kun det halve beløb i forhold til, hvis ofret havde været en mand.

Voldtægt er ulovligt men udbredt og straffes sjældent. Kvinder, der anmelder voldtægt, risikerer tilbageholdelse og anklager om utroskab. Ifølge Amnesty International undersøger myndighederne sjældent anklager om voldtægt, mord eller selvmord, når ofret er en kvinde. I de få tilfælde, hvor en voldtægtsforbryder retsforfølges, bliver han ofte frifundet eller idømt en uforholdsmæssig mild straf.

I 2008 blev der ifølge Amnesty International arresteret og i flere tilfælde dømt kvindesagsforkæmpere for beskyldninger om anti-islamisk opførsel og landsskadelig virksomhed, og i november 2009 rapporterede menneskerettighedsgruppen *One million Signatures Campaign* (gruppering der arbejder for lige rettigheder for kvinder og mænd), at 11 af deres medlemmer var blevet indkaldt til afhøring for Revolutions Domstolen af uvisse årsager efter at have arbejdet med ligestilling.

Iran fik den første kvindelige minister d. 3. september 2009. Der er tale om den meget konservative Marzieh Vahid Dastjerdi, som tidligere har talt for, at kvinder og mænd skulle adskilles i forhold til sundhedssystemet, så kun kvindelige læger behandlede kvinder og mandlige læger behandlede mænd. Marzieh Vahid Dastjerdi er udpeget til sundhedsminister. To andre kvindelige ministerkandidater blev ikke godkendt af parlamentet.

3.11 Æresdrab

Æresdrab er forbudt ifølge Iran og bliver efterforsket og retsforfulgt som mord. Den eventuelle straf er dog meget varierende i forhold til, hvem der er gerningsmand – f.eks. skal en fader ifølge islamisk lov kun betale blodpenge til offerets mor eller anden familie og bliver ikke straffet med fængselsstraf, ligesom en ægteemand straffrit kan slå sin kone ihjel, hvis han har været vidne til utroskab fra hendes side.

Æresdrab sker oftest blandt arabiske, kurdiske og azeri minoriteter i Iran. Ifølge UNHCR foreligger der AFP (Agence France-Presse) rapporter om, at mindst 40 kvinder fra Khuzestan blev dræbt af deres familier over en periode på to måneder i 2003. Der var ikke rapporter om adgang til statslig beskyttelse i denne type sager. Det er meget svært at skaffe præcise tal på området, da der ikke føres statistik over antallet af æresdrab.

Ifølge en rapport fra Amnesty International er der flere yngre kvinder end mænd, der begår eller forsøger at begå selvmord i de kurdiske områder af Iran. Selvmordsforsøgene foregår ofte ved selvbrænding med petroleum og er i mange tilfælde kamuflage for æresdrab. Således kunne FN's Menneskerettighedskommissær i 2005 rapportere om usædvanligt mange selvmord blandt kvinder i Ilam.

Ifølge en undersøgelse lavet af Landinfo i 2009 er der intet, der tyder på, at de iranske myndigheder aktivt bekæmper æresdrab.

3.12 Utroskab

Der er dødsstraf for utroskab. Reglerne om bevis er meget strenge i disse sager og kræver enten parternes tilståelse, fire mandlige vidner eller tre mandlige vidner og to kvindelige vidner. En mand, der griber sin kone i utroskab, kan som ovenfor nævnt uden risiko for straf slå hende og hendes partner ihjel. En kvinde har ikke samme rettighed.

3.13 Homoseksuelle

Homoseksualitet er i stigende grad socialt accepteret. Således findes der rundt om i landet særlige steder, som er kendte samlingspunkter for homoseksuelle. Homoseksualitet praktiseres imidlertid oftest meget diskret.

Det er ifølge straffelovgivningen muligt at idømme dødsstraf for homoseksualitet mellem mænd og op til 100 piskeslag for homoseksualitet mellem kvinder. Det er dog vanskeligt at få sikre oplysninger om, hvordan reglerne praktiseres. Gennem flere år har det været den almindelige opfattelse, at myndighederne tilsyneladende ikke er opsøgende i forhold til at identificere og retsforfølge homoseksuelle, i al fald ikke så længe det praktiseres bag lukkede

døre. Indtil 2004 oplyste de fleste kilder, at der ikke var rapporter om henrettelser, retsforfølgelse og domfældelse i sager om homoseksualitet, og at straffen i denne type sager derfor sandsynligvis havde været piskeslag indtil da.

I 2005 rapporterede flere kilder derimod om en række straffesager mod homoseksuelle, der blev dømt til døden ved hængning. De seneste sager med dødsstraf var knyttet til voldtægt, men de fleste observatører gav udtryk for, at den officielle terminologi, det iranske systems syn på gengældelse, som en form for islamisk straf, samt landets meget dårlige generalieblad på menneskerettighedsområdet gør det yderst vanskeligt at fastslå den sande karakter af en påstået kriminel handling

Special Protection Division blev oprettet af præsidenten i slutningen af 2005 med henblik på at kontrollere alle steder, hvor folk mødes, i tilfælde af "moralisk kriminalitet". Hvilken betydning Special Protection Division har haft for udviklingen inden for dette område er endnu uklart.

I 2007 benægtede præsident Ahmadinejads, at Iran overhovedet havde homoseksuelle og i april 2009 kaldte Ahmadinejads homoseksualitet for den mest vederstyggelige adfærd, man kunne udøve.

3.14 Politisk opposition

Åben opposition mod den islamiske stat er ikke tilladt. Medlemmer af organisationer, som er imod styret, risikerer henrettelse eller fængselsstraffe. I en del af sådanne tilfælde vil de formelle anklager ifølge kilder imidlertid ofte lyde på narkosmugling eller lignende. Nogle organisationers aktiviteter er derfor stort set udøvet i eksil. Organisationer som Tudeh, Iran Paad, Fedayin Khalq og Darafesh Kaviani er rapporteret til at have ingen eller meget begrænsede aktiviteter i Iran. Mojahedin-e Khalq Organisation (MEK/MKO), Kurdish Democratic Party of Iran (KDPI), Komala og Kurdistan Independent Life Party (PJAK) er de mest aktive organisationer og skal fremhæves her.

3.14.1 Mojahedin-e Khalq Organisation – MEK/MKO

Mojahedin-e Khalq bliver af myndighederne anset for at være en terroristorganisation. Mojahedin-e Khalq oplyses at være en af de mest aktive militante modstandsgrupper i Iran. Samtidig har der ikke været rapporteret om dødsfald i forbindelse med kampe mellem Mojahedin-e Khalq og regeringsstyrker i de seneste år. Organisationen har tidligere udøvet sine væsentligste aktiviteter fra Irak, men blev i forbindelse med invasionen af Irak i 2003 afvæbnet. Efterfølgende annoncerede den iranske regering, at man ville tilbyde amnesti til menige medlemmer af Mojahedin-e Khalq og siden 2005 er mere end 250 medlemmer af Mojahedin-e Khalq vendt tilbage til Iran under Internationale Røde Kors' auspicer. Lavt rangerende medlemmer kan tilsyneladende returnere til Iran uden at opleve problemer, men der er ifølge UK Home Office også beviser for, at antallet af henrettelser er steget drastisk siden valget af Ahmadinejad i 2005. En af de henrettelser, der er sket i 2006, er Hojat Zamanis, der var medlem af Mojahedin Khalq – en henrettelse, som skete efter en rettergang, der ikke levede op til internationale standarder.

D. 26. januar 2009 blev the People's Mojahedin Organisation of Iran (PMOI) fjernet af EU's liste over terrororganisationer som følge af en dom fra EF-Domstolen, hvor Frankrig ifølge dommen ikke kunne føre bevis for, at organisationen udgjorde en terrortrussel. De iranske myndigheder har de senere år bl.a. brugt EU's terrorliste som argument for afsigelse af dødsstraffe over medlemmer Mojahedin-e Khalg.

D. 28. juli 2009 angreb irakiske styrker Camp Ashraf, der ligger nordøst for Bagdad, nær grænsen til Iran, hvor medlemmer af PMOI lever i flygtningelejr i Irak. I angrebet blev mindst ni Ashraf indbyggere dræbt og flere hundrede sårede. Ifølge internationale medier blev 36 andre taget som gidsler, slået og tortureret af sikkerhedsstyrkerne. Hidtil har de amerikanske styrker i Irak haft til opgave at beskytte lejren, men efter den formelle overdragelse af sikkerhedsansvaret til de irakiske styrker i juni 2009 har lejren været ubeskyttet.

3.14.2 Kurdish Democratic Party of Iran (KDPI)

KDPI har sit hovedkvarter i den kurdisk kontrollerede del af Irak. Formålet med organisationen er at skabe kulturel og lokal autonomi. Myndighederne slår meget hårdt ned på organisationens ledere og militante medlemmer, og der foreligger rapporter om udenretslige henrettelser og tilbageholdelser. Ifølge KDPI er adskillige af dets medlemmer blevet henrettet gennem de seneste år.

3.14.3 Komala

Komala er et kurdisk parti, der startede som en del af det iranske kommunistiske parti. Organisationens formål er at skabe demokrati og autonomi for den kurdiske befolkning. Myndighederne slår hårdt ned på Komala aktivister, og der bliver løbende rapporteret om arrestationer og henrettelser af Komala tilhængere.

3.14.4 Kurdistan Independent Life Party (PJAK)

PJAK, der er den iranske afdeling af PKK, er en militant kurdisk bevægelse, der kæmper for selvstyre og større rettigheder til kurderne blandt andet ved væbnede angreb mod de iranske myndigheder. Ifølge et tyrkisk nyhedsbureau dræbte PJAK mere end 120 iranske soldater i 2005. I april 2006 dræbte PJAK 24 iranske soldater som gengældelse for drabene på 10 kurdere ved en demonstration i Maku. Syv medlemmer af PJAK er efterfølgende blevet anholdt. I maj 2009 blev 3 medlemmer af PJAK henrettet og ifølge Amnesty International sidder der mindst 10 medlemmer på dødsangben i Iran.

3.14.5 Studenterdemonstrationer

Den 8. juli 1999 demonstrerede studenter fredeligt i Teheran på grund af myndighedernes indskrænkninger i ytringsfriheden, særligt på grund af lukningen af avisen "Salam". Politiet og andre sikkerhedsstyrker slog overdrevent hårdt ned over for disse demonstrationer, hvilket resulterede i fire døde og 300 sårede, mens ca. 400 blev arresteret. Præsidenten ønskede efterfølgende at stille de ansvarlige myndighedspersoner til regnskab, og tiltale blev rejst mod flere personer, men ingen ledende myndighedspersoner blev dømt.

Af de studenter, som blev arresteret, blev mange løsladt inden for et par måneder uden dog på noget tidspunkt at være blevet sigtet eller stillet for en dommer. Et antal på ca. 100 forblev imidlertid længere i fængsel, og enkelte er blevet idømt dødsstraf ved, hvad der rapporteres som meget unfair rettergange.

Siden de konservative kom til magten i 2005, har de iranske myndigheder slået hårdere ned på systemkritikere ved landets universiteter. Overvågningen er taget til, og det samme er antallet af angivere, som fortæller myndighederne om deres politiske medstudenter. Der har ifølge kilder været adskillige studenterdemonstrationer i 2007, hvor demonstranter efterfølgende er blevet anholdt og bortvist fra universiteterne. Ifølge rapporter udsættes demonstrerende studenter for længerevarende isolationsfængsling, manglende retsbeskyttelse, tortur samt trusler mod eget og familiemedlemmers liv.

Som tidligere beskrevet har der i forbindelse med valget 12. juni 2009 været omfattende demonstrationer i Teheran, se mere under afsnit 3.1.

4 Dansk asylpraksis

I perioden 1. august 2008 til 15. oktober 2009 har Flygtningenævnet behandlet 31 spontansager. Flygtningenævnet stadfæstede Udlændingesservices afslag på asyl i 10 sager og meddelte asyl i 19 sager, hvoraf 13 fik K-status og 5 fik B-status. Én person fik *de facto* status, da vedkommende havde indgivet sin oprindelige ansøgning om asyl inden ændringerne i udlændingeloven i 2002, der afskaffede *de facto* begrebet.²

Flygtningenævnet omgjorde således 61 % af Udlændingesservices afslag.

De iranske asylansørgeres asylmotive er meget forskellige. Således spænder motiverne bredt over hele spektret af flygtningebegrebet.

De sager hvori Flygtningenævnet har meddelt asyl kan i grove træk inddeles i nedenstående kategorier.

4.1 Politisk aktivitet

Et antal sager har omhandlet politisk aktivitet. Flygtningenævnet har meddelt asyl til ansøgere, der er kommet i de iranske myndigheders søgelys, enten som følge af deres politiske aktiviteter i opposition til styret, deres ven- eller slægtskab med personer, der er politisk aktive, eller fordi myndighederne er af den opfattelse, at de er modstandere af styret og videregiver fortrolige oplysninger for at skade de nuværende magthavere.

Flygtningenævnet meddelte *konventions-status* til en kurdisk asylansøger, der sympatiserede med KDP og i en kortere periode uddelte løbesedler for partiet. Efter at ansøgers kontaktperson hos partiet blev anholdt af efterretningstjenesten, blev ansøgers mosters bopæl ligeledes opsøgt af efterretningstjenesten med henblik på anholdelse af ansøger.

² Herudover blev to sager hjemvist til behandling i Udlændingesservice, da der var opstået et nyt asylmotiv, som Udlændingesservice først skal tage stilling til.

Flygtningenævnet lægger derfor til grund, at ansøger er kommet i myndighedernes søgelys grundet sine politiske aktiviteter. Et flertal af nævnet meddelte ansøger asyl til trods for uoverensstemmelser i ansøgers forklaring, da ansøger har klaget over tolkeproblemer ved sit indledende asylinterview hos Udlændingesservice.

Flygtningenævnet meddelte ligeledes *konventions-status* til en kvindelig ansøger, der på forskellig vis havde været aktiv i kvindebevægelsen i Iran, bl.a. ved at hjælpe til med transport og trykning af løbesedler. Myndighederne ransagede hendes bopæl og fandt et stort antal løbesedler. Ved samme lejlighed blev hendes computer og bøger beslaglagt. Ansøger, der ikke var hjemme ved ransagningen, boede herefter skjult, indtil hun forlod landet en måned efter ransagningen.

Flygtningenævnet meddelte *beskyttelses-status* til en mindreårig asylansøger, der deltog i en studenterpolitiske demonstration for ytringsfrihed i sympati med gymnasiets lærere, der kæmpede for undervisnings- og forskningsfrihed. Under demonstration blev ansøger slået af en betjent, så han måtte overnatte på hospitalet. Efterfølgende fortsatte ansøger med at skrive slogans og uddele løbesedler for studenter- og lærerbevægelsen sammen med sin fætter. Ansøger var endvidere chauffør for andre medlemmer af oppositionsbevægelsen, og var chauffør ved en hændelse, hvor en passager i bilen skød mod en myndighedsperson. Herefter opsøgte personer fra efterretningstjenesten ansøgers hjem, men ansøger nåede at flygte. Efter ansøgerens udrejse er flere af hans meningsfæller, herunder hans fætter, blevet anholdt. Nævnet har lagt ansøgers forklaring til grund til trods for, at en fremlagt tilsigelse fra domstolen ved en ægthedsvurdering er blevet vurderet uægte.

Flygtningenævnet meddelte *konventions-status* til en ansøger, der gennem sit arbejde ved militæret havde adgang til fortrolige dokumenter om Irans militære udstyr. Ansøgers barndomsven, der nu bor i USA, deler ansøgers interesse for udviklingen indenfor flyteknologi. De diskuterede ofte emnet over Internettet, og ansøger kopierede på et tidspunkt informationer om et fly fra militærbasen over på en CD-ROM og videregav den til barndomsvennen for at vise detaljer ved flyets teknologi. Ansøger blev indkaldt til samtale hos efterretningstjenesten, men nåede at flygte inden. To uger efter ansøgers udrejse blev hans far anholdt af efterretningstjenesten. Faderens skæbne er fortsat uvis. Ansøger frygter ved en tilbagevenden at blive henrettet som følge af anklage for spionage for fremmede statsmagter.

4.2 Religion/sur place

I en del sager vedrørende religion er asylmotivet opstået eller fornyet *efter* udrejsen fra Iran, såkaldte *sur place*-sager. Flygtningenævnet har meddelt asyl til ansøgere, der er kommet i myndighedernes søgelys grundet deres interesse for kristendommen, eller fordi det muligvis er kommet til myndighedernes kendskab at ansøgerne er konverteret til kristendommen i Danmark. Oftest er det dog en kombination af asylbegrundende forhold – eksempelvis deltagelse i demonstrationer i Danmark mod styret i Iran og det forhold at ansøger er konverteret - der ligger til grund for Nævnets afgørelse.

Flygtningenævnet meddelte *konventionsstatus* til en ansøger, der i Iran havde hjulpet kommunistpartiet med at uddele propaganda, og som flygtede af frygt for repressalier herfor. I Danmark er ansøger konverteret og er blevet døbt i den kristne kirke. Ansøger har deltaget i

op mod 20 demonstrationer, der har været kritiske overfor styret, og ansøger fremstår i den forbindelse særligt profileret, bl.a. grundet et foto af ham, der er bragt i Politiken. Nævnet lægger således både hans politiske aktivitet i Iran, hans politiske aktiviteter i Danmark samt hans nye religiøse tilhørsforhold til grund for, at han meddeles asyl, da han er i risiko for myndighedsforfølgelse i Iran.

Flygtningenævnet meddelte ligeledes *konventionsstatus* til en ansøger, hvis forældre i Iran modtog adskillelige anonyme telefoniske henvendelser med trusler og skældsord rettet mod ansøger, der beskyldtes for at være konverteret til kristendommen. Efterfølgende er ansøgers bror blevet overfaldet, og myndighederne har henvendt sig på bopælen med henblik på at anholde ansøger og ransage bopælen. Uanset om ansøger reelt er konverteret til kristendommen, lægger Nævnet således til grund, at han efter de iranske myndigheders opfattelse er konverteret og som følge deraf risikerer forfølgelse.

4.3 Kønsrelateret forfølgelse

Nævnet meddeler asyl i en del sager, der omhandler familiestridigheder ofte i kombination med kønsrelateret forfølgelse. Ofte er ansøgerne på flugt fra risikoen for æresrelaterede overgreb fra familien og forfølgelse fra moral- eller sikkerhedstjenesten grundet utroskab eller homoseksualitet.

Nævnet meddelte *beskyttelses-status* til en kvindelig ansøger, der under sit studieophold ved et universitet i Iran, havde flere forhold til kvindelige medstuderende. Da det blev opdaget, rejste universitetet en disciplinærsag imod hende, men grundet faderes indflydelse frafaldtes tiltalen. Faderen arrangerede derefter et tvangsægteskab for ansøgeren med en mand. Ægteskabet var meget voldeligt, og ansøger var flere gange hospitalsindlagt grundet ægtefællens overgreb. I forbindelse med behandlingen blev ansøgeren bedøvet af en læge, der voldtog hende og filmede overgrebet, hvorefter han truede hende med, at hvis hun anmeldte sagen, ville han anmelde hende for utroskab og homoseksualitet. Ansøgeren flygtede herefter fra Iran, og både ægtefællen og faderen har fremsat trusler om at slå hende ihjel, ligesom ægtefællen har anmeldt hendes tidligere forhold til kvindelige medstuderende til myndighederne.

Nævnet meddelte ligeledes *beskyttelses-status* til en kvindelig ansøger, der ved ankomsten til Danmark var i et alvorligt modsætningsforhold til sin familie i Iran, fordi hun ønskede at blive skilt fra sin ægtefælle. Ansøger er konverteret til kristendommen i Danmark, hvilket har forstærket konflikten til familien. Familien er blevet bekendt med ansøgers trosskifte via familiemedlemmer bosiddende i Danmark. Familien i Iran har i den forbindelse fremsat trusler om at slå hende ihjel. Nævnet meddeler hende således asyl, da hun ved en tilbagevenden til hjemlandet risikerer at blive dræbt af familiemedlemmer, hvilket de iranske myndigheder ikke kan eller vil beskytte hende imod.

Det skal imidlertid bemærkes at ansøgere, der tilhører de enkelte kategorier ikke nødvendigvis meddeles asyl. Flygtningenævnet afgørelser beror i hvert enkelt tilfælde på en konkret og individuel vurdering, og det følger heraf, at en del ansøgere falder indenfor de nævnte kategorier, men efter en konkret vurdering meddeles afslag på asyl.

4.4 Udsendelse af afviste asylsøgere

I sager, hvor en ansøger *medvirker* og er i besiddelse af *identitetspapirer*, er der ikke problemer med udrejsen. I sager hvor en ansøger imidlertid *ikke* ønsker at *medvirke* til udrejsen og ikke er i besiddelse af *rejsedokument*, stiller den iranske ambassade krav om, at ansøgeren selv skal underskrive en ansøgning om udstedelse af rejsedokument. I sådanne sager hvor ansøgeren ikke ønsker at medvirke til udrejsen, er det således ikke muligt at udsende ansøgeren.

Rigspolitiet har i et antal sager vedrørende iranske statsborgere anvendt *frihedsberøvelse* for at motivere ansøgere i udsendelsesposition til at samarbejde om udrejsen. I en Østre Landsrets kendelse af 30. september 2004 henviste landsretten til proportionalitetshensynet i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 1, litra f, da man løslod tre udlændinge, der til trods for længere tids frihedsberøvelse (mere end 12 måneder) ikke lod sig motivere til samarbejde. På denne baggrund løslod Rigspolitiet i september 2005 fem iranske statsborgere, idet disse personer til trods for forholdsvis langvarige frihedsberøvelser ikke lod sig motivere til at medvirke til at tilvejebringe forudsætninger for en frivillig udrejse.

Per uge 45 (2. – 8. november) 2009 sidder 67 afviste iranske asylansøgere ifølge Rigspolitiet i udsendelsesposition.

5 Vigtigste kilder

- UNHCR Country briefing folder on Iran, September 2009
- Danish Immigration Service, Danish Refugee Council, Fact Finding 2008, Human Rights Situation for Minorities, Women and Converts, and Entry and Exit Procedures, ID Cards, Summons and Reporting, etc., april 2009
- British Home Office, Country of Origin information Report, 17. marts 2009
- Amnesty International, Amnesty International Report 2009 – Iran, 28. maj 2009
 - Amnesty International, Trial of seven Baha'i religious minority members delayed in Iran, 14. juli 2009
 - Amnesty International, Human Rights in Islamic Republic of Iran, 2008
- Freedom House, Freedom in the World – Iran 2009
- Landinfo, Honour killings in Iran, 22. maj 2009
- Landinfo, Generelt om kristne og konvertitter I Iran, 8. maj 2009
- Report of the Secretary General, The situation of human rights in the Islamic Republic of Iran, 23. September 2009
- U.S. State Department, International Religious Freedom Report 2009: Iran, 27. oktober 2009
- Human Rights Watch, Country Summary Iran, januar 2009
- Home Office UK Border Agency, Country of Origin Information Bulletin Iran – Lesbian, Gay, Bisexual and transgender Persons, 21. april 2008
- Europa-Parlamentets beslutning af 22. oktober 2009 om Iran

- BBC News:
 - Iran Backs first woman minister, 3. September 2009
 - Q&A: Iran election aftermath, 22. juni 2009
(<http://newsvote.bbc.co.uk>)
- Reporters without Borders
 - Government still targeting journalists employed by foreign media, 22. September 2009
 - One blogger arrested, another made to confess in blog from prison, 7. September 2009
 - Kurdish journalist once under sentence of death gets 10-year jail term on retrial, 2. juli 2009
(www.rsf.org)